

DEBRECZENI HIRLAP

Évesi ár: Egész évre 10 frt., félévre 5 frt., negyedévre 2 frt. 50 kr. egy hóra 1 frt.
Megjelenik mindennap, vasárnap kivételével.

Felelős szerkesztő
Ifj. Gily Ede.
Kiadó s laptulajdonos.
Kutasi Imre

Szerkesztőség: Nagy-Várud-utca 2087. sz. Gáll-ház (emelet).
Kiadóhivatal: Nagy-Várud-utca 2087. sz. Gáll-ház (földszint).
Hirdetnek a legmérsékeltbb árazásítás mellett véte nek fe.
Egyes szám 4 kr.

Az államalkotás ünnepe.

Debreczen, június 29.

Tegnap folyt le Pusztaszeren az évzredes ünnepeknek ha nem is legfényesebb, de mindenesetre egyik legjelentősebb áktusa. Már azért is figyelemre méltó, hogy a fővároson kívül a vidéken tartották, bár az országos program egyik pontját képezi és így nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a millenáris örömev megülése minél inkább országos színezetet nyerjen.

Csongrád megye vállalkozott a szép, de nem könnyű feladatra, hogy kellő díszszel, imponáns módon rendezze az ünnepeket, melyen a törvényhozás és kormány is képviselve lesz.

A pusztaszeri ünnep jelentőségét az adja meg, hogy itt sajátképen az államalkotás nagy momentumát dicsőíti a hálás magyar nemzet; mert míg maga a honfoglalás éveken át tartott és idő és térben felaprózódott epizódok láncolata, addig a pusztaszeri ünnep azon aktusnak emel emléket, mely az elfoglalt hazában rendet csinált, annak törvényeket szerzett, szóval államot alkotott.

Béla király névtelen jegyzőjének feljegyzései szerint ugyanis a magyar törzsek vezetői Árpáddal élükön itt gyűltek össze és velük együtt mindnyájan a magyar nemzet fiai és megvetették alapját a magyar alkotmánynak az elfoglalt hazában a nép szabadságának. Itt állapították meg a fejedelem és a nemzet kölcsönös jogait és itt osztották fel a földet, melyet közösen szereztek. Nem von le semmit a nagy nap jelentősége- és magasztosságából az, hogy a névtelen jegyző krónikájának adatait némely kritikusok a mesék országába utasítják, mert ha nem is felelhet meg a historiai tényeknek minden állítására nézve az olyan feljegyzés, mely az események után 300 év múlva a nép hagyományain indulva íródott, mégis nagy belső értéket ad annak épen azon körülmény, hogy a hagyományoknak hiven megőrzött képét tünteti fel. Hogy a magyarok, még mielőtt őshazájukból a honfoglalásra kiindultak volna, vérszerződést kötöttek, azt más krónikások és történetírók is igazolják de képzeltetlen, hogy a honfoglalás után e szerződést meg ne pecsételték és az új viszonyokhoz képest ki nem bővítették, nem fejlesztették volna. Hogy ezt az ország rendező törvényalkotó gyűlést épen a pusztaszeri 7 halmon 34 napig tartották-e vagy másutt valahol több kevesebb ideig, lényegtelen dolog. Az elvitázhatlan tény az, hogy az elfoglalt hazát a magyarság mint szabad nép vette birtokába és a fejedelemmel és törzsfőkkel kölcsönös megegyezés szerint megállapított rend — törvények — alapján bírta azt. E kétségbe nem vonható historiai tény oldja meg a millen-

nium legfőbb és legkiválóbb jelentőségét, mert lehet nép régibb a magyarnál, mely viszontagságainak ezer éven túl érő eseményeit is emlékeztetben tartja, de nincs oly nép, mely ezeréves államalkotással dicsekedhetnék, mely mint a magyar, büszkén hivatkozhatnék arra, hogy annak a szabad alkotmánynak, mely mostani állami és nemzeti léte lényegét képezi, már ezer év előtt lerakta alapját és hogy ezen alapon több kevesebb megszakítással, de a régi jog folytonos megtartásával és felelevenítésével építette azt fei mostani magaslataig.

Épen azért az önértet és hazafiúi öröm érzelmeivel vett részt lelkében az egész magyar nemzet a pusztaszeri ünnepben. A kedvező végzet jelében Darányi földművelésügyi miniszter tette le a követ azon alaphoz, melyen honszerző Árpádunk dicső alakja fog emelkedni, azé a fejedelemé, a ki vitézséggel szerzett országának bölcseségével vetette meg ezredéves alapját.

Politikai hírek.

A kormányelnök Kolozsvá. ott.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök, mint egy kolozsvári távirat jelenti, június 5-ikén odaérkezik, hogy részt vegyen az erdélyi református státus gyűlésén, amelyen mint főgondnok elnököl. A gyűlés 6-ikán kezdődik s tárgyai kiválóan fontosak lesznek.

Anyakönyvi költségek.

A képviselőház utasította a belügyminisztert, miszerint a jövő évi költségelirányzat tárgyalása alkalmával mutassa ki, hogy az ország törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsu városai nagy és kis községei egyenként az állami anyakönyvvezetés személyi és dologi költségeihez mily összeggel járulnak s hogy állami anyakönyvvezetés életbe lépté következtében az egyes községek tisztviselőinek minő szaporítására lenne szükség. A belügyminiszter ennek folytán felhívta a hatóságokat, hogy a kívánt adatokat folyó évi július hó 31-ig hozzá küldjék be.

Külföld.

Nikita Belgrádban.

Miklós montenegrói fejedelem Belgrádba érkezett. Sándor király kíséretével, és a miniszterekkel fogadta a pályaudvarban a fejedelemet, ki előtt szerb ezrede, a Drina-ezred tisztegett. A találkozás rendkívüli nyájas jellegű volt. A roppant számban egybesereglett község lelkesült tüntetéssel fogadta a fejedelemet, akit a lapok meleghangu ünnepi cikkekben üdvözlönek.

A hajdu-doroghi magyar püspökség.

Budapest, június 29.

Ma reggel volt az első magyar nyelvű énekes katolikus mise Budapest fővárosában. Magyar görög katolikus pap, Ujhelyi Andor

hajdudoroghi plébános szolgálta a misét, magyar görög katolikusok: a munkácsi, eperjesi, nagyvárad és szamosújvári görög katolikus egyházak magyar nyelvű hívei énekeltek. A mise könyörgéseit, zsoltárait, énekeit. A magyar misét abból az alkalomból hallhattuk, hogy az egyházmegye kilenczven tagu küldöttsége most Budapesten jár a Hajdu-Dorogon létesítendő magyar görög katolikus püspökség létesítése ügyében.

A magyar misére nemcsak a küldöttség tagjai, hanem a Budapesten lakó görög katolikusok, a latin egyház több papja jött az egyetemi templomba; a görög katolikusok, hogy saját szertartásuk szerint imádkozhassanak, a más vallásuak, hogy hallhassanak magyar katolikus misét.

Félkilenczre járt az idő, mikor a sekrestyéből kilépett Ujhelyi Andor plébános, kísérőjével: Fodor István és Ruttkay Pál kíséretében. A nagy közönség érdeklődéssel nézte a misézó papoknak dus aranyozásu, tógaszerű egyházi öltönyét és kíváncsian várta az első magyar szót. Ujhelyi fölmegy az oltárhoz, rövid csendes imádságot mond, a segédkező papokkal együtt kifordul a templom hajója felé és mély, érczes baritonhangou énekelve mondja:

Áldva legyen az Atyának, Fiának és Szent Léleknek az országa!

A hívők pedig együtt énekelve felelik:

Amen!

Azután megkezdődött a könyörgés:

A pap: Békével imádkozzunk az Urhoz!

A hívők: Uram, irgalmazz!

Azután áldásra emelte a pap a kezét.

Esküre emelt ujjaiival keresztet formált a levegőben s mondta: Béke mindnyájatoknak!

Az éneklést Lipeckzy Elek szatmári és Lelesz György hajdu-doroghi kántortanítók vezették. Mindkettő jó és iskolázott hangu kántor. A hívők velük énekelnek, de az ő hangjukat hallani a legjobban. Hangjuknak ércze betölti a templomot, a melódiák szépsége pedig beférkőzik az ember lelkébe és fölviszi az Istenhez.

Az Ur Szine változása is nagy hatást tett az emberekre. A pap áldó kézzel a kehely felé hajol és fenhangon olvassa a mise könyvéből:

„Vegyétek és igyátok, ez az Én Vérem az új szövetségben, a mely értetek folyt.”

Az Ur Szine változása után ismét könyörgés volt, ennek során így imádkozott a pap:

„Drága magyar hazánk ezeréves évfordulóján leborulva fohászokdjunk a magyarok nagy Istenéhez: tegye hazánkat belsőleg erősé, kifelé nagygyá és tiszteletet parancsolóvá a második ezerévben.” A hívők pedig énekeltek:

Uram irgalmazz! Uram irgalmazz! Uram irgalmazz!

A mise végén általános könyörgés volt ismét a hazáért, papáért, királyért. A királyért így imádkozott Ujhelyi:

„Dicsőségesen uralkodó apostoli királyunkat, I. Ferencz Józsefet népének bölcs kormányzására és hazánk boldogítására az Ur Isten sok, számos esztendőn át éltesse!”

A hívők pedig lelkesen énekeltek:

Eljen soká! Eljen soká! Eljen soká! Még egyikét rövid imádságot mondott a pap, maga megáldotta a közönséget s véget ért a mise.

A misén a küldöttségen kívül megjelentek a budapesti görögkatolikusok közül Péntélyi István és Iyásevits Jenő kuriai bírál-Roskovics Ignác festőművész, Dubay Miklós dr. főváros orvosai stb. a római katolikus pa-

pok közül: Breznay Béla dr. kanonok egyetemi tanár, Való Simon papnevelőintézeti rektor, Krizsán Mihály pápai kamarás, szemináriumi aligazgató, Bundala Mihály dr. pápai kamarás lelki igazgató, Puri Iván dr. prefektus, Szakács Viktor szentszéki jegyző, Demény Dezső érseki vikáriusi titkár, Tóthfalussy Béla dr. erzsébetvárosi plébános, Lang Lajos és Herczeg Mihály egyetemi tanárok, György Endre, az akadémia tagja, Morlin Imre fővárosi bizottsági tag stb.

A mise végén a római katolikus papok tetszésüket fejezték ki Ujhelyi Andor plébános előtt a magyar misén.

Mise után a küldöttség kocsikra ült és Bánffy Dezső báró miniszterelnökhöz ment. A küldöttség szónoka itt Farkas Győző hajdudorogi főjegyző volt; Bánffy báró miniszterelnöktől Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, innen pedig Szilágyi Dezsőhöz, a képviselőház elnökéhez járult, a küldöttség. Wlassicsnak Révész Mihály takarékpénztári igazgató, Szilágyi Dezsőnek pedig Nagy Miklós ügyvéd nyújtotta át a memorandumot rövid beszéd kíséretében.

A miniszterek és Szilágyi Dezső kitüntető sztvességgel fogadták a küldöttséget. A memorandumhoz csatolt magyar fordításu liturgiát érdeklő forgatták és olvasták. Bánffy báró és Wlassics megígérték a küldöttségnek, hogy a hajdudorogi görög katolikus magyar püspökség kérdését okvetlenül tárgyalni fogják és minden igyekezetükkel rajta lesznek, hogy megvalósítsák, mert maguk is belátják annak fontosságát a magyar nemzeti ügyre nézve. De egyben utaltak a kérdés egyházi nehézségére, arra tudnillik, hogy ebben a kérdésben döntő szóval a római szentszék bír. Szilágyi Dezső képviselőházi elnök átvevén a képviselőházhoz intézett feliratot, a kérdés fontosságától áthatva, lelkesülten biztatta a küldöttséget:

— Lelkemből fogok küzdeni ügyük mellett, mindig számíthatnak rám.

A küldöttség zajos éljenzéssel felelt Szilágyi Dezső ígéretére.

A kérvényekben a küldöttség részletesen ismerteti a magyar oltári nyelv genézisét, a magyar ajku görög-katolikusok jogát a magyar nyelvhez, a magyar oltári nyelvnek fontosságát nemzeti szempontból és azt, hogy a rutén és oláh oltári nyelv nemcsak a magyarosodásnak állja útját, hanem eloláhosítja a magyar községeket is, a magyar püspökség létesítésének szükségét nemzeti és egyházi szempontból, a püspökség jogosultságát és anyagi lehetőségét, így végzi a kérvényt:

„Kijelentjük, hogy mi katolikusok, még pedig magyar katolikusok vagyunk és azok maradni is kívánunk, azért törekvésünk nem pillanatnyi fölhevülés eredménye, nem hiú ábránd, nem vallási rajongás vagy ujtási szándék, hanem lelkünkben már századok óta inthatlanul gyökeret vert, szilárd és rendíthetetlen meggyőződésünk kifolyása. Kijelentjük továbbá, hogy mi csak akkor leszünk nyugodtak, ha mindnyájan egy magyar püspökség főpapi fenhatósága alatt édes anyai magyar nyelvünknek teljes birokában leszünk még az oltáron is és szabadon, nyíltan, magyar nyelven imádhadjuk a magyarok Istenét.”

A küldöttség a délután a kiállítás és a főváros nevezetességének megtekintésével töltötte el. Holnap reggel Balaton Fűredre mennek Vasza, y Kolos hercegprímáshoz.

A küldöttség még odahaza elhatározta, hogy Budapesten magyar énekes misét fog rendezni. E közben valaki felvetette, hogy hatha meg nem engedik a magyar misét a római katolikus templomokban, hiszen a pápa a magyarul való misézést meg nem engedte még. Ambár nem hittek ennek lehetőségében, mégis elkészülve minden esetre, arra, hogy egy katolikus templomban senki nem engedik meg a magyar misét, elhatározták, hogy ez esetben a vérmezőn rögtönözött oltáron tábori misét fognak mondani. Nem volt rá szükség, mert az egyetemi templomot a szeminárium igazgatósága, bár némi gondolkodás után, átengedte.

Ötvenéves takarékpénztár.

Debreczen, június 29.

(G.) Tegnap ünnepelte meg büszkeséggel eltöltött multjához méltó fényvel alapításának ötvenedik évfordulóját a debreczeni első takarékpénztár, a vidék ezen legtekintélyesebb és legnagyobb forgalmú pénztintézete. Az örömünnepen részt vettek a város összes szereplő egyéniségei s részt vett két olyan férfi is, aki az alapítás évében már a pénztintézethez tartozott. Az egyik N á d á s i László alapító, a másik C s a n a k József a pénztintézet első könyvelője volt, akiket együtt ünnepeltek a jubiláns takarékpénztárral.

Örömmel vettünk részt mi is az ünnepen mert elismerjük azokat a fontos szolgálatokat, amelyeket a jubiláns pénztintézet hosszú ötven év alatt városunk ipari kereskedelmi, mezőgazdasági és kulturális fejlődésének tett s hisszük, meghatározottabb módon fog tenni, a fényes eredményekkel kecsegtető jövőben.

Úgy legyen!

Az ünnepség lefolyásáról a következő részletes tudósítást adjuk.

A diszközgyűlés.

Már délelőtt fél tíz óraker egymásután érkeztek meg a kereskedelmi akadémia ez alkalomra feldíszített termébe az intézet vezetői a részvényesek és a meghívott vendégek, akiknek sorában jelen voltak:

D é g e n f e l d József főispán, Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester, dr. Wolafka Nándor püspök, R á s ó Gyula kir. tanácsos alispán, V é r t e s s y István, W e s z p r é m y Zoltán főjegyzők, D o b i e c z k y Sándor üzletvezető, S z ú n y o g h Sándor, kir. tanácsos pénzügyigazgató, O r o s z László pénzügyigazgatóhelyettes, Dr. K o l a János orsz. képviselő, Kiss Albert U n g e r Gusztáv N é m e t h Lajos, A b r a h á m László, V e c s e y Imre, V e c s e y Zoltán, S t a h l G. Bészler Károly, L e n g y e l Imre, S e s z t i n a Lajos, Szüts Mihály, S a s s Béla, D ó c z y Imre, F a z e k a s Sándor, L a b e r Mihály, M á r k Endre dr. U j f a l u s s y József, A n t a l o v i t s Gyula, P a k s y Károly, N e m e s Kálmán, Z á d o r Lajos, N o v e l l i Ede, R o t s c h n e k V Emil, S z e n t k i r á l y i Tivadar, K o m l ó s s y Dezső, S z a b ó Kálmán, dr. N a g y Lajos, M á r t o n Imre, T ó t h Béla, K a r d o s László, D i e s ö f f y József, M a t e r n y Lajos, P é n z e s Sándor, dr. I r i n y i István stb.

Kevéssel 10 óra után nyitotta meg a diszközgyűlést Szepessy Antal vezérigazgató s örömmel üdvözölve a megjelenteket diszelnöktársul C s a n a k József megválasztását ajánlotta. A közgyűlés C s a n a k o t megválasztotta, mire a diszelnök hálásan köszönte meg a kitüntetést.

Szepessy Antal a jegyzőkönyv vezetésére Komlóssy Arthúr. hitelesítésére pedig Sesztina Lajost és Bignió Jánost kérvén fel, a következő — éljenzésektől gyakran megszakított — megnyitóbeszédet adta elő.

Szepessy Antal megnyitója.

Tisztelt diszközgyűlés!

Alig hangoztak el a háláénekek és az ezt követő örömmünnepélyeinknek visszhangjai, ezredéves állami létünk és országos kiállításunk alkalmából, ime mi debreczeniek egy szerény hazafias ünnepre virradtunk ma. — Amaz ünnepély az egész ország szívéet hozta dobogásba — emez csak minket hangol méltó öröme; de hiszen a mi kis körünkben érzett örömünk is jól esik szívünknek, főképp, ha ez az öröm az emberi munkásság és haladás gyökeréből fakadt. Munkásságunk határa Debreczen vidékén túl messze kiterjedvén, a mai házi ünnepélyünk jelentőségét országos haladásunknak egyik nevezetes tényezőjéül tekinthetjük.

A mai nap a Debreczeni Első Takarékpénztár örömmünnep. — Epen 50 évvel ezelőtt kezdette meg — néhány buzgó férfi kezdeményezése folytán „Debreczeni Első Takarékpénztár” czim alatt létrejött pénztintézetünk üzletmüködését és így, hála a Mindenhatónak

immár elérte első félszázados életkorát, a mult nehéz, borus idősök hatása alatt meg nem ingatta, az újabb haladás korszakában fokonyként zmosodva, erősödvé.

Örök dicsőség fényezze emléküket azon jeles uttörő férfiaknak, kik a nagy reformátor a legnagyobb magyar Széchényi Istvánnak a nemzetet hosszú léthárgiájából felrázó Szózata által lelkesedve, a haladás zászlóját kezükbe ragadva, ezen, ugy a társadalomnak, mint az ipar, kereskedelem és mezőgazdaságnak egy irányt szolgáló és érdekeiket felölölő pénztintézet létrehozásában fáradoztak és ennek alapkövéhez szellemi és anyagi munkásságukkal hozzájárultak!

Ezen uttörő dicső férfiak közül ma — fájdalom — már alig találunk néhányat az elők sorában. de a dicsőültek emléke meg van örökítve alkotásaikban és az utókor őszinte hálája kísérendi örökre emléküket.

Kiknek pedig a böles gondviselés megengedte ezen 50 éves örömmünnepünket elérni, büszkén tekinthetnek ök alkotásaikra vissza, mert az általuk 50 év előtt szép remény fejében elvetett apró mag — mint a biblia mustár, — ma már izmos, terebélyes, erőképes és gyümölcsös fára nőtte ki magát.

Igen! — Pénztintézetünk az ország-szerte sűrűn keletkezett hasonnemű számtalanok között a legerősebb, legkifejlettebb pénztintézetek elsői között ma, méltó helyet foglalhat el.

Hogy hogy keletkezett, hogy fejlődött, hogy gyarapodott e pénztintézetünk, hogy mindezekhez mily tenyezők járultak hozzá — érdekes olvasmányul utalom a tisztelt közgyűlés tagjait azon monográfiákra, melyet ez ünnepély alkalmából kibocsátottunk és tisztelt vendégeinknek és részvényeseinknek emléköül felajánljuk. Szemelvényeket azonban, ezen multunkat fokozatos fejlődésében jelenkorig előtűntető könyvünkől a mennyire a mai ünnepély keretében illeszthető „Emlékiratunk” felolvasásában fogunk bemutatni.

Tisztelt Diszközgyűlés!

Lehetetlen azon uttörő férfiak közül, kiket még életben látni szerencsénk van, és kik e Takarékpénztár alapkövéhez munkásságukkal hozzájárultak, meg nem emlékeznem, azon tisztelt ma már agg férfuról, ki ez intézet keletkezésének első korszakában teljes ifj hévvel és őszinte munkaerővel ezen pénztintézetnek akkor még nagyon problematicus ügykezelési rendszerét tapintatos, tartós alpra lefektette: E férfi nem más, mint az én tisztelt diszelnök társam, Csanak József ur, kinek ez alkalomból szívből szerencsét kívánunk, hogy az ég neki e mai ünnepélyünket elérni engedte és kívánjuk szívünkől, hogy még számos éveken át pénztintézetünk előhaladásán ép egészségben gyönyörködhessek!

Es most, — lelkünk-, szívünk, mai ünnepélyes magasztos hangulatában emelkedjék fel az ég felé! adózzunk mély hálával Istenünknek azon kegyeiért, hogy Pénztintézetünket ezen 50 év alatt minden bajtól, zavartól, rázkódástól megőrizte — és kérjük, vegye ezután is hatalmas védő szárnyai alá — óvja meg minden csapástól — hanyatlástól — tamogassa vezetőit, intézőit és hivatalnokait, hogy eddigi jó hírnevére magát ezután is érdemesithesse és a hasonintézetek között eddig kivívott rangsorozatában méltó helyét, ezután is megtarthassa, hogy így:

a Debreczeni Első Takarékpénztár, az ipar, a kereskedelem, a mezőgazdaság áldásos emelésére és felvirágozására, városunk és megyénk büszkeségére, részvényeseink megelégedésére, a jövő évszázadokon keresztül is virágozzék, gyümölcsözzék és gyarapodjék!!!

A beszéd elhangzása után N e m e s Kálmán társulati aligazgató olvasta fel Szüts Mihálynak a pénztintézet történetéről írott rövid kivonatát, melyet alább egész terjedelmében közlünk.

Nemes Kálmán felolvasása.

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Kiváló megtiszteltetés jutott nekem osztályrészemül, midőn a „Debreczeni első takarékpénztár”, e minden tekintetbe debreczeni alkotás, a vidék legerősebb pénztintézeteinek egyike, megbízott azzal, hogy 50 éves évfordulójának ünnepén, illustus közönség előtt,

e díszes helyről ösmertessem rövidre fogott multját.

A mult mindig zálogát rejti magában a jövő fejlődésének, mert ha bármely alkotásunk alapjai szilárdan nyugosznak, bírja további fenmaradásának és gyarapodásának biztosítékát.

Azon 50 év, mely e pénz intézet létesítése óta eltelt, anyagi gyarapodásunk fejlesztésének hatalmas munkájában folyt le.

Ez az 50 év nem csak a pénzintézet fejlődését illeti, de magában foglalja mindazon mozzanatokat, melyek hazánkat, s vele együtt a magyar nemzetet, Debreczenben is fölemelték a fejlődés azon magaslatára, melyen ma állanak.

Ezer-éves itt létének dicső ünnepét üli nemzetünk; ez idők huszad részét teszi pénzintézetünk multja. Mily kicsi hányada a nagyidőnek! mégis, ha a fejlődés mértékével mérünk, ez az 50 év századokkal ér fel kivívott eredmények tekintetében.

E század elején Száchényi láng lelke bevilágította a hazát; felismervén a közgazdasági tényezők fejlődési képességét felrázta lethargicus álmából a nemzetet; — hatott, alkotott, gyarapított, a mezőgazdaság, ipar, kereskedelem és pénzügy terén egyaránt.

A nagy reformátor kiáltó szava nem volt a pusztában elhangzó szó, az általa hirdetett tanok gyakorlati alkalmazást nyertek, maga is a kezdeményezés terére lépett, és számtalan alkotás hirdeti lánglelkének nagyságát. Alig van tér, hol a legnagyobb magyar nevével nem találkozzunk: a magyar közgazdaság, irodalom, tudomány és művészet, a nemzeti szellem fejlesztése körül; hiszen ezek mind nagyságának hirdetői!

A dolgok természetes fejlődése hozta magával, hogy a közgazdasági alkotások megvalósítására anyagi eszközök kívántak. E szükség érzete teremtette meg a harminczas-negyvenes években a pénzintézeteket, mint azon erőforrásokat, melyekből a haladás eszközt, a pénzt nyerhette.

E téren mint egyik kiváló harcossal, Fáy Andrással a kitűnő meseíróval találkozunk, a ki buzgalomával mesébe illeszthető csuda dolgokat mivelte a takarékpénztárak létesítésénél.

U megvalósította az elvetett kicsiny magának hatalmas fává való fejlődését ismertető mese képet.

A közgazdasági élet fejlődése és a takarékpénztárak létesítésére irányult munkásság hullámvérései — mi természetesebb — Debreczenbe is elhatottak.

1840-ben már a Casinóban Budaházy Sándor fölvetette az eszmét, de ezt jó magyar szokás szerint elvetették „hisz rá érünk erre még.”

De nem sokáig várhatott magára, 6 év alig telt el, Zalay Alajos akkori váltótörvényeségi elnök, Karap Sándor, Sárvány Ferencz, Telegdy K. László ügybuzgalmanak sikerült megvalósítani a fölvetett eszmét.

Nem volt a „debreczeni takarékpénztár” nagy alapokra fektetve, szerény kezdeményezés csupán, melyet ma egy alapításnál ki sem mernénk mondani, — hiszen 30,000 forintot tett a 600 drb 50 ftos névértékű részvény értéke de ezekből is csak 15000 forintot fizetett be egyelőre tehát részvényenként csak a k 25 ft.

És e parányi összegből növekedett, izmosodott, erőre kapva terjeszkedett ez az intézet. — A kezdeményezők önzetlen munkájuk, lelkesedésük egész erejével támogatták a zsenge alkotást, óvták, védtek, minden eszközzel.

A debreczeni lokál patriotizmus nem tagadta meg magát ebben az alkotásban sem. — Igazi debreczenivé tették a pénzintézetet, — már az alapításkor kimondván, hogy „idegen beliek nem jegyezhetnek részvényt”, mert azok csak a hasznát vennék el, de a munkában nem osztoznának.

Ma különösen hangzanék e határozat, — de akkor helyén való volt, mert minden munkát tiszteletből végzett a választmány.

A szabadságharc, a nagy idők nagy eseményei anyagilag nem érintették valami érzékenyen ez intézetet, de előkészítették fejlődésének utait. Ez időben Karap Sándor vezette

ügyeit nagy szakértelem és lankadatlan eréllyel, neki köszönhető, hogy alapjai a változott viszonyokhoz módosítottak.

E pénzintézet keletkezésének első szakában arra irányította törekvéset, hogy megerősítse, biztosítsa azt. És e részben az oroszán rész Zalay-t, Karapot, Dragotát, Telegdyt, Schwarczot illeti. Hivatalnokai karából Komlóssy, Csanak, Bodó, Kenessy, Kis működése emelendő ki különösen, kik ugyan szerény díjazásért végeztek nagyon terjedt körű munkájukat. El sem hinné az ember ha hiteles adatok nem tanuskodnának róla, hogy évi 300 400 forint volt a fizetésük.

A mint a szabadságharc lezajlott, s az önkényuralmi rendszer minden átka sújtott bennünket, elvonultak legjobbjaink a közélet mezejéről; — takarékpénztárunkban azonban még oly pontot találtak, hol egymással érintkezhetek. Pénzügyileg nevezetesek lettek Debreczenben, a „kereskedelmi és iparkamara” létesítése az „Osztrák nemzeti bank Debreczeni fiók intézetének” föllállítása, mely körül egyik jeles kereskedőnk, Budaházy József buzgalkodott. Később, 1857-ben már vasutja is volt Debreczennek.

Ez időben természetesen idomult minden a változott helyzethez. A mezőgazdaság felszabadult. Eltöröltetett a robot és dézsma, megszűnt az urbériség. 1859-ben megalkottatott a föltételes iparszabadság.

Mindezek hatása alatt gyorsabb fejlődést vett a pénzintézet; de megmaradt azon körben, melyet részére alapítókéje és betét álladéka jelöltek ki. Idegen kölcsönhöz nem nyult, ilyet igénybe nem vett.

Az 1867-ik év jelző táblája pénzügyeink jobbra fordulatának a kiegyezés eredményeiben való bizalom vállalkozások után vállalkozásokat teremtett. A vállalatokban ez intézet is részt kért és vett magának; de szigorúan bírálta tárgyává tette, hogy kiválaszt-hassa a legjobbakat.

Folyton szorosabb összeköttetést tartott fenn a várossal, ennek fölösleges pénzeit átvetve, majd, ha pénzre volt szüksége, kisegítette. És e műveleteknél a kamatoztatásra átvett összegeket a rendes kamatlábon felül 1%-al kamatoztatta, s a városnak adott kölcsönök után 1%-al kevesebb kamatot szedett.

Ugyancsak szorosabb üzleti viszonyban volt az „István gőzmalom”-mal, melynek vásárlásokra nagy összegeket bocsátott rendelkezésre.

1868-ban vásárolta meg a jelenleg is tulajdonát tevő Kovács féle hazát.

Jellemzősül annak, hogy mennyire a maga erejére támaszkodott, csak azt hozom fel, hogy mindazokat a pénzintézeteket, melyek visszszámítási hitelért megkeresték jódarab ideig elutasította, azt hozván fel, hogy penzfölségeit egyébként is el tudja helyezni.

A 60-as évek végén és a 70-es évek elején oly nagy volt a pénzkérés, hogy a betétek utá 6% kamat fizettetett, a váltó kamat pedig 9 százalékra ment.

A mondott időre esik városunkban a „kereskedelmi és iparbank” s az „alföldi takarékpénztár” megalapítása.

Már versenytársai is támadtak, de az idők azt igazolták, hogy szépen megfértek együtt, sőt egymást támogatták.

Az 1873-iki pénzváltás, mely Bécsben az ez évi világgiallítás alatt tört ki, nem érintette pénzintézetünket. Az 1873-ik esztendőben pénztári forgalma már 5 millióra ment.

Az 1875-ös év több nevezetes újítást, változást, intézkedést idézett elő a pénzintézet életében. Alapszabályait az 1875. XXXVII. t. cz., a kereskedelmi törvény és új váltótörvény szerint idomította. Befolyással volt rá az Osztrák nemzeti bankkal kötött új szerződés. Házvételebe ment, akkor vásárolván a Tornai féle hazát. Az új alapszabályok értelmében a régi választmányt az új, 10 tagú igazgatósággal pótolta. Ekkor választatott az első felügyelő bizottság.

Az üzlet életképes voltát, fejlődését bizonyítja, hogy részvényitőkékét 120,000 fortra emelte fel, anélkül, hogy a részvényesek ehhez anyagi áldozattal járultak volna.

Megalkotta egyszersmind a hivatalnoki nyugdíjalapot.

Mindezen fejlődés eszközlőjeként találjuk Komlóssy Imre vezető igazgatót, ki 1860-tól 1879-ig, tehát 19 éven át vezette a pénzintézet ügyeit.

Ha pedig pénztárnoki és választmányi tagsági idejét is számítjuk, 32 évet töltött üdvös munkásságban a pénzintézet felvirágoztatása körül.

A nyolczvanas évek a pénzügyi fejlődés terén kiválóak voltak minden tekintetben; a pénz rohamosan szaporodott, vállalkozások létesültek, a kamatláb a beözönlő tőke hatása alatt egyenletesebb, alacsonyabb lett.

Nem maradhatott meg tovább a pénzintézet elszigetelt állásában, összeköttetéseket keresett a különböző pénzintézetekkel, értékpapír üzleteit nagyban folytatta, járadékokat, vasuti részvényeket vásárolt, s hogy minden veszteségtől megmentse magát, értékpapírtartalékot alkotott.

Az alapításokban is részt kért és vett magának, mert, hogy egyebet ne említsünk a 40 millió 5%-os osztrák papíráradék elárúsítására alakult syndicatusba 150,000 forinttal lépett be.

Még így is 1882-ben tőke fölöslegei ugy felszaporodtak, hogy annak elhelyezése tekintetében földbirtok vásárlásra határozta el magát, s mint minden egyébben, ebben is szerencsés keze volt.

Meghonosította a fedezett váltó hitelt, leszállította a jelzálogi hitel kamatlábat, szóval intézkedett, hogy pénztári feleségeit gyümölcsöztesse. Eredmény tekintetében csak azt említem föl, hogy e pénzintézet, mely részvényeire mindössze 37 és 1/2 Conventiós forintot fizetett be, 1883-ban már 55 forintot osztalékot adott.

A pénzintézet ügyeit 1886 végéig Sápó Sámuel vezette s benne a debreczeni puritán jellem legtypicusabb alakja tűnt le. Eszméihez ragaszkodó volt a véletekig. Az új áramlatok nem ragadtak magukkal, haladt azon az uton, melyet a mult kijelölt s konzervatív volt a szó nemesebb és szorosabb értelmében.

Sápó Sámuel elhalálozásával a vezetést a jelenlegi vezérigazgató Szepessy Antal vette át. És az ő működését akarván vázolni, azon keli az elfogulatlan történetírónak kezdeni, hogy vele egy új korszak vette kezdetét a pénzintézet életében. Beilleszkedett mindazon keretekbe, melyeket számára a modern haladás kijelölt.

A nevezetesebb intézkedéseket csak vázlatban sorolom föl.

1887-ben a Tornai ház helyén Debreczen diszével szolgáló 2 emeletes palotát építtetett. Földbirtokát Debreczenben 63 nyílásra egészítette ki.

A könnyebb hitelezés céljából megállapította a gazdák, iparosok és kereskedők váltóhitelének maximumát.

Összeköttetést létesített s érdekkörébe vonta a vidéki pénzintézeteket.

Az osztrák-magyar bankkal szemben eddig követelt elszigetelt állását végkép föl adta.

Gondoskodott a rendes tartalék tőke növeléséről.

Új nyugdíjszabályzatot alkotott 70,000 forintra emelven nyugdíjalapját.

Szabályozta az új alapszabályokban levő jogok alapján az üzletkört.

Gondoskodott pénzelhelyezési forrásokról is.

Az ingatlanokra behozták a törlesztési kölcsönök adását s a mi nagy könnyítésül szolgált, a kölcsönformát 500 forinton kezdték.

Az intézkedések hatása realizálódott a pénzkészletek elhelyezésében és a 80 forintig fokozódott osztalékban.

A szakértelem fejlesztésére is hatni akarván, megalapított a szakkönyvtár.

Egész 1891-ig augusztus hó 7-ig volt a pénzintézet ugyanazon egy kis helyiségben a városháza alatt, szemben a jelenlegi helyiséggel, hova 1891-ig augusztus hó 14-én költözött át.

Az 1893-június hó 16-án tartott igazgatói ülésén elhatározatott, hogy a régi 400 forintos 600 drb részény 500 fortra emeltetik s kibocsátanak 600 drb új részvényt, 1500 forint ár-

folyamban úgy, hogy a régi részvényeseknek elővételi jogot biztosítanak.

E pénzügyi műveletet a legszebb siker koronázta s ma már részvénytőkéje 600,000 frt, a tartaléktőke ugyancsak 600,000 frtra egészült ki.

Legújabb alkotásai közé tartozik a zálogleveles jelzálog kölcsönök meghonosítása, melynek érdekében a kezdeményező lépések éppen az 50 dik év folyamán tettek meg.

A debreczeni első takarékpénztár 50 éves működésének befejeztével széttekintve a ma élő nemzedék soraiban vajmi kevesen vannak már kik a „debreczeni első takarékpénztár” eredeti részvényeit előjegyezték. Ezek:

1. Könyves Tóth Antal	6. Márton László
2. Bészler János	7. Csanak József
3. Nánássy László	8. Szikszay János Pécs
4. Rácz György	9. Hegedüs Károly
5. Bignió János	10. Feischel Fülöp

föltűtük felszázad repült el, mióta e pénzintézet munkálkodva haladott. Hálás szívvel üdvözljük őket s kérjük a gondviselést, ta. sa meg őket nekünk még nagyon soká.

Pénzintézetünk tőle telhetőleg a humanitás terén is munkálni kívánván, különböző formákban főnállása óta mintegy 100,000 frt áldozatot hozott.

Ime itt a kép, melyet intézetünkről, rövidebbre fogva adhatunk: mi arra törekedtünk, hogy beilleszkedvén a közgazdasági élet egyetemét alkotó keretbe, hozzájáruljunk úgy szeretett városunk, mint azon vidéknek, melynek természetszerű emporiumát teszi, vagyonosodásának emeléséhez.

És hogy ez mennyire sikerült, mutatja azon elvitathatatlan tény, hogy ötszáz-negyven millió forintot forgattunk meg e félszázadon át és ebből az 1895-ik év forgalma negyvennyolcz milliót tett ki.

Jövönk a multon nyugszik s mint eddig ezután is arra törekszünk, hogy a mult tanúságán okulva fejlesszük a pénzintézetet. Czelünk, hogy pénzintézetünk, mint egyik nemzetgazdasági tényező, az olcsó, könnyű, megfelelő hitelnyújtással a közvagyonosodás emelője legyen. Másfelől pedig forrását képezze a takarékoságnak, a tőke gyűjtésnek. Figyelemmel leszünk az ezen intézetet föntartó nagy csoportra részvényeseink érdekeire. Jelzett törekvéseink mellett soha egy pillanatra sem tévesztendjük szem elől azon kötelezettséget, mely a közművelődés, humanitás és közjótékonyág gyakorlása közül reánk hárul.

Azon hó óhajással zárom be rövid ismertetésemet: Adja Isten, hogy pénzintézetünk virágozzék továbbra is, erősödjék, gyarapodjék kijelölt célzatához képest s maradjon meg annak, a mi mindig volt, igazi tősgyökeres debreczeni alkotásnak.

A felolvasás után Komlóssy Arthur három alapítólevelet olvasott fel, amelyek mint a jubiláns, takarékpénztár alapításának ötvenedik évfordulója alkalmából a debreczeni ref. főiskolának fokozatosan egyetemmé váló fejlesztésére 10000 koronás, egy kultúr alapra 30000 koronás és egy Debreczenben felállítandó felekezeti-könyvtárra 10000 koronás alapítványt tesz; és bejelentette, hogy a kereskedelmi akadémiá felszerelési alapjára 10.000 koronát, a tisztviselők jubileumi jutalmazására pedig 10000 koronát szavaztak meg.

A közönség az alapítványokat lelkes éhízzéssel vette tudomásul.

Szepessy Antal vezérigazgató mondott ezután köszönetet az igazgatóság-nak és a közönségnek, amely a diszközgyűlésen megjelent.

A közönség sorából emelkedett fel ekkor Simonffy Imre kir. tanácsos, polgármester s rövid, de lelkes beszédben fejezte ki a városi tanács örömet és köszönetét az alapítványokért és a történet megiratasáért, hangsúlyozván hogy a takarékpénztár mindig csak előnyére szolgált a város közönségének.

Az eljenzéssel fogadott beszéd után Szepessy Antal berekesztette a diszközgyűlést melynek délelőt 11 órakor volt vége.

Ülés után a jelen volt notabilitások siettek gratulálni a jubiláns pénzintézet vezetőinek.

A bankett.

A diszközgyűlésen megjelent közönség déli egy órakor a Bika disztermében bankettre gyűlt egybe. A bankett fény dögábar méltán csatlakozott a diszközgyűléshez.

A kétszáz teritékű bankett pazar menüje a következő volt:

- Ráklevés.
- Kecsegye és Tokremoulade-mártással.
- Filet de beuf töltött keralábé és zöld bab.
- Bélszín szarvasgomba-szószal és hasché-pástétom.
- Csirke a la Hamilton.
- Kacsasült.
- Saláta és kovászos uborka.
- Királyné-pudding, Krémes béles.
- Különléte fagyalt gyümölcs.
- Mocca
- Asztali bor, Ásványvíz.
- Egri vörös.
- Pezsgő.

Az első felköszöntőt a pezsgőbontásnál Szepessy Antal vezérigazgató mondta a királynak. A felköszöntőt állva hallgatták végig.

Megeredt ezzel a toasztok árja, alig maradt valaki felköszöntetlenül. Nemes Kálmán társulati aligazgató a vendégeket; Wolafka Nándor püspök a takarékpénztár, Csanak Józsefet, Szepessy Antalt és Nemes Kálmánt; K. Tóth Kálmán ev. ref. lelkész Nánássy László alapítót; dr. Kola János a jubiláns intézetet; dr. Fráter Imre a nagy Széchényi emléket köszöntötte fel.

Komlóssy Artur olvasta fel ezután a jubiláns pénzintézethez érkezett üdvözlő leveleket és táviratokat, melyeket a takarékpénztár, a könyvnyomdászok szakegylete, dr. Király Ferencz orsz. képviselő, Könyves Tóth Antal, Szikszay János, Mayer Emil, Joo István, Eötvös K. Lajos, stb. küldtek.

Nagy hatást keltett, mikor Komlóssy Artur felolvasta Nemes Kálmán nagy tetszéssel fogadott alkalmi ódáját, amelyet később ki is osztottak nyomtatásban a jelen voltak között. Ime az alkalmi költemény:

A józan takarékoság és honszeretet volt,
S lesz ezután is erős oszlopa annak, akit
Nem mulékony árny, hiu szédélgés keserítnek
S e' helyett inkább munka heviti szívet
Igy van ez egy pénzintézetnél is, ha komolyan
El hivatásának s lassan előre halad.

A takarékpénztár így kezdé pályafutását
S félszázad multán ünnepet úgy ül most:
Hogy jótékonyágát elterjeszti előre
Es hálás szívvel áldja a Gondviselést.

Majd több munkával alkotni nagyobbat erősbet
Lesz hivatva azért: hogy virulása legyen.
Mert igaz munkának drága gyümölcsei kihatnak
Messze utókorra s boldogít embereket!

A takarékpénztár ezután is csak legyen első
Aldani így fogja Debreczen és a vidék. —
Peldagyanánt ragyogott mindig félszázadegénát
Tisztesség, becsület is soha el nem aludt.

Századokig terjedjen csillaga, fénye hazánkban
Es legyen ám hasznos élete, mig magyar él!

Az óda után megirt felköszöntők következtek: Dr. Wolafka Nándor, Nemes Kálmánt a költőt és Szüts Mihályt a történetíró, Rösszler Richárd Szüts Mihályt, Szüts Mihályt pedig Frits Józsefet és Dávidházy Imrét köszöntötte fel akik a művelési kiállításáról gondoskodtak.

A társaság Rácz Károly zenéje mellett az esti órákig maradt együtt.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„DEBRECZENI HIRLAT”

pártoktól és kormánytól egyaránt független politikai napilapra.

A Debreczeni Hirlap előfizetési ára:

- Egész évre . . . . . 10 frt.
- Fél évre . . . . . 5 frt.
- Negyed évre . . . . . 2 frt 50 kr.

Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban Kutasi Imre könyvnyomdájában, valamint Telegdi K. Lajos kereskedésében, vidéken pedig postánivatalok útján.

Kérjük azokat a t. cz. vidéki előfizetőket, kiknek előfizetésük június hó végével lejár, hogy azt minél előbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fönnakadás történjék.

NAPI HIREK.

Debreczen, június 29.

Időjárás.

A központi meteorológiai intézetnek Debreczenre küldött távirati jelentése szerint a következő időjárás várható:

- Június 29. —
- Változó felhőzet. — Északon és Keleten csapadék. —
- Hűvös —

A mai nap.

Péter és Pál apostolok napját ünnepeljük.

A mezei gazdák és földmívelők ezen fontos határnapját, a mely után megpendül a kasza, hogy rendbe vágja a még talpon álló, véres verejtékkel gondozott és megmunkált éleket.

A két fő-apostol névünnepe nem hiába várja tehát aggódással a föld népe, mert ha addig komolyabb veszedelem nem éri a hullámos zöld vetésekben gazdag mezőt, már csak a levágás és a betakarítás marad hátra, a mikor nincs oly sok elemi csapásoknak kitéve az áldott buza.

Gazdáink az idén nem is igen panaszkodnak, mert a vetések állása biztató s jó aratással kecsegtet a rá fordított sok és nehéz munkáért.

Hálaadó szívvel ment ma gazda és munkás egyaránt a templomba, hogy megköszönje az ég kegyelmét s áldást kérjen a még lábon álló vetésekre.

A róm. kath. templom pedig a két első apostol, különösen az egyház alap-szikláját képező Péter apostol emlékének szentelte a mai ünnepet.

— **Városi közgyűlés** Debreczen város törvényhatósági bizottsága július hó 2-án csütörtökön délelőt 9 órakor folytatólagos rendkívüli közgyűlést tart gróf Dégenfeld József főispán elnöklete alatt a városháza nagytermében a szervezési szabályrendelet tárgyalása ügyében. A közgyűlésre a következő meghívót vettük: Meghívás Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának az 1896. év július hó 2 dik napján — Csütörtökön — délelőt 9 órakor a városháza nagy termében tartandó rendkívüli közgyűlésre. Tárgy: A szervezési szabályrendelet módosítására vonatkozó javaslat folytatólagos tárgyalása. Debreczen 1896. június 27. Gróf Dégenfeld József, főispán.

— **Munkatársnő.** A Debreczeni Hirlap szerkesztősége a mai naptól egy igazán érdekes és kiváló munkaerővel gyarapodott. Szóval ugyanis az indokolatlan előítélettel s képességei szerint ítélve meg az emberi, belső munkatársul szerződtettük a szerkesztőség kötetlékébe Simli Mária végzett bölcészt, az első magyar nőt, aki sokoldalú tudományos képzettségét a zsurnalisztikában érvényesít. Munkatársnőnk már nem ujoncz a hirlapírás terén, hanem önálló lapot is szerkesztett a saját felelőssége alatt. Kiváló képességét tehát a mai naptól kezdve a Debreczeni Hirlapnak szenteli, mint amely ujság az országban először alkalmazott nőt belső munkatársul. Munkatársunkat, aki holnap már meg is kezdte rendszeres működését, ajánljuk azoknak a jóakaratu figyelmébe és támogatásába, akikkel hirlapírói köteletségének teljesítése közben érintkezni fog.

— **Hajdumegye választói.** Hajdumegye központi választmánya megyeháza nagytermében ma délelőtt 10 órakor ülést tartott, a melyen Ráó Gyula alispán elnöklété alatt a hajdumegyei választók ideiglenes névjegyzékét állapították meg az összeíró küldöttségek munkálatainak felülbírlása után. Ez az ideiglenes névjegyzék július hó 5-étől 25-ig közszemlére lesz kitéve és pedig 5-étől 15-ig a felszólamlások beadására 15-től 20-ig a felszólamlásokra beadható fellebbezések elbírálására. Az 1897-évre érvényes ideiglenes választói lajstrom szerint az u f v á r o s i j á r á s b a n van H-Szoboszlón 921 Vámos Pércsen 128, M. Pércsen 96, Szováton 213, Alsó és Felső Józsan 54, B.-Ujvárosban 246, összesen 1658 választó. A nádudvari járásban van Nádudvaron 317, P.-Ladányban 504, Kabán 589, Földesen 430, Tetétlenen 146, Csegén 106, Egyeken 199 összesen 2275 választó. A nánási járásban van H. Dorogon 1117, H. Nánáson 1213, H. Hadhózon 648, H. Sámsonban 243, Tégláson 87, összesen 3309 választó.

— **Epizódok a banketről.** A debreczeni takarékpénztár jubiláris bankettjén óriási lelkesedéssel fogadták Kiss Áron ev. ref. püspököt, aki Pusztaszerről a délutáni vonattal érkezve, az indulóháztól egyenesen a Bikába hajtatott. Meleg ovációkban részesítették az ősz püspököt, aki egy fárasztó utazás után is megjelent az ünnepségen, hogy kifejezze az elismerését. Nem kisebb lelkesedést keltett a délután folyamán az a jelenet, mikor dr. Wolf a f k a Nándor püspök elvette a Rác z Károly hegedűjét s maga húzta vele a nótákat. A püspök, aki kitűnő hegedűs, még győzte huzni a jökedvű társaságnak.

— **Alapítólevél a városi levéltárban.** A debreczeni első takarékpénztár igazgatósága ma küldte át Debreczen város tanácsához az alapításának ötvenéves jubileuma alkalmából tett 30.000 koronás kulturálapítványra vonatkozó alapító levelet azzal a kérelemmel, hogy az a városi levéltárban megőrzés végett elhelyessék. A tanács készséggel tett eleget a pénzintézet megkeresésének.

— **Vasuti ülés.** A debreczen-hajdunánási vasut igazgatósága ma délelőtt 10 órakor a városháza nagytermében ülést tartott, amelyen adminisztrációs ügyeket intézett el.

— **Uj közúti felügyelő.** Blum Gyula a VI-ik közúti kerület felügyelője, akinek kerületében Hajdumegye és Debreczen város területe is tartozik, értesítette a testvértörvényhatóságokat, hogy a kereskedelmi miniszter.umba szolgáltatásra történt berendelése folytán hivatalát kinevezett utódjának Pünkösdy Ferenc kir. műszaki tanácsosnak adta át. Az új műszaki tanácsos is Kassán fog lakni.

— **Az alsó nyírvideki vízlecsapoló társulat** július hó 1-én délután 3 órakor Debreczenben a városháza nagy tanácstermében rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgysorozata a következő: 1. Jelentés a Kék-Kálló főcsatorna használatáért fizetendő összegnek egyezség útján történő megállapításáról. 2. A „Magyar Földhitelintézet” értesítése a kölcsön ügyben. A közgyűlést megelőzőleg ugyanazon helyen es rapon, fenti tárgysorozattal, délelőtt 10 órakor választmányi ülés tartatik, melyre az összes választmányi tagvakra okvetlen megjelensége kéri, miután a kölcsönügyben egy nyilatkozat kiadásához, az összes választmányi tagok aláírása szükségeltetik.

— **Jegyzőkönyvhitelesítés.** Ma délután 3 órakor hitelesítették gróf Dégenfeld József főispán elnöklété alatt a városházán tartott ülésben a rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyvét.

— **A tornaegylet közgyűlése.** A debreczeni tornaegylet f. 1896. július hó 5-én d. e.

10 órakor önálló tornaesernoka disztermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre az egylet t. tagjait ez uton hívja meg. Az elnökség. Tárgy: Alapszabályok módosítása. Tisztviselők választása.

— **Kinevezés.** A debreczeni kir. ítélő tábla elnöke Deák Ferenc, végzett joghallgató, debreczeni lakost a debreczeni kir. ítélő tábla kerületébe joggyakornokká nevezte ki.

— **A dohányforgó leszállítása.** A debreczeni és hajdumegyei gazdasági egyesületek együttes kérvényt intéztek a m. kir. dohányjövődék központi igazgatóságához, amelyben a dohányforgó idejét három évre kéri leszállítani. Eddig ugyanis a dohányforgó úgy van meghatározva, hogy az idén dohánytermelésre használt földön hat évig nem termelhető újra dohányt. A gazdasági egyesületek méltánylandó kérelmének teljesítését semmi ok nem gátolja s így valószínű, hogy a dohányforgót már csak méltányossági okokból is le fogják szállítani.

— **Emke.** Az „Erdélyrészi nagyarköz művelődési egyesület” Debreczen sz. kir. városi és hajdu-vármegyei fiókja által folyó évi Julius hó 4-ik napján délután 3 órakor a városháza nagytermében választmányi ülést tart.

— **Elhunyt lelkész.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést. A tiszafüredi ev. ref. egyház presbyteriuma, szomorodott szívvel jelenti: Néhai nagytisztelendő Bán Zsigmond ev. ref. lelkész ur. életének 75 és lelkipásztorodásának 39-ik évében folyó hó 25-én agyszélhűtésben történt hirtelen elhunytát. — A boldogultnak hűlt tetemei folyó június hó 27-én délután 3 órakor tetetnek örök nyugalomra. — Béke lengjen porai felett!

— **Batyumulatság.** A debreczeni iparos ifjak egylete tegnap este sikerült batyumulatságot rendezett a nagyerdei „Dobos” pavilonban, ahol Veres Tóni kitűnő zenéje mellett fáradhatatlanul tánczolt reggelig a fiatalok. A négyeseket 60—80 pár tánczolta. A mulatságon résztvett hölgyek névsora a következő: Asszonyok. Szász Ferenczné, Szöllőssy Gáborné, öz. Egri Mihályné, Ács Imréné, Kiss Istvánné, Szendrei Istvánné, Nagy Józsefné, Kiss Bálintné, Fülöp Jánosné, Nemes Ferenczné, Vizek Venczellné, Horváth Józsefné, Krizsek Venczellné, Zombor Károlyné, Szabó Istvánné, Molnár Józsefné, Kiss Péterné, Tóth Mihályné, Kiss Miklósné, B Nagy Ferenczné, Barta Lászlóné, Kurucz Miklósné, Mikó Józsefné, Nagy Lajosné, Nagy Jánosné, öz. Molnár Jánosné, Frenszli Gyuláné, Kovács Ferenczné, Weisz Mártonné, Szabó Józsefné, öz. Molnár Albertné, öz. Surina Mihályné, öz. Radeczky Józsefné, Bányai Lajosné, Prém Ferenczné, Tóth Györgyné, öz. Atzél Józsefné, Tulnik Józsefné, Kovács Sándorné, Furman Lajosné, Szokoly Józsefné. Leányok: Szász Juliska, Boza Eszti, Szöllőssy Mariska, Egri Pónk, Ács Emma, Kiss Juliska, Szendrei nővérek, Nagy Gizike és Berta, Kiss Eszti, Fülöp Mariska, Nemes Mariska, Vizek Mariska és Boriska, Horváth Mariska, Kovács Katicza, Krizsek nővérek, Zombor Rózsika, Szabó Rózsika, Molnár Eszti és Mariska, Kiss Mariska, Tóth Erzsike, Kiss Juliska, Szekeres nővérek, Nagy Ilonka, Barta Etelka, Kurucz Erzsébet, Mikó nővérek, Nagy Róza, Nagy Juliska, Molnár nővérek, Frenszli Jolán, Kovács Juliska, Weisz nővérek, Molnár Zsuzsika, Surina Gizella, Radeczki nővérek, Bányai Eszti, Prém Juliska, Tóth Etelka, Furman nővérek, Tulnik Mariska, Kovács Mariska, Szokoly Vilma. (K. G.)

— **A tartalékos tiszték minősítése.** A közös hadügyminiszter meghagyta, hogy a csapattest parancsnokságok a tartalékos tiszték, hadapród tiszthelyettesek és hadapródok minősítési táblázatának szerkesztésénél a táblázat 12. rovatában a bejegyzésnél a következő minősítési fokokat használják: „igen jól megfelelt” (sehr gut entsprochen) „megfelelt” (entsprochen) és „nem felelt meg” (nicht entsprochen) a szerint, a mint a fegyvergyakorlatokon képességüket kimutatták. Megemlítjük, hogy a hadügyminiszternek korábbi rendelete

értelmében mind ama tartalékos tiszték és hadapródok, kik az utolsó minősítvényt kapják a fegyvergyakorlatokra, soron kívül (tehát a jövő évre ismét) behívandók.

— **A saionból.** Az a nagy oszlás, ami az iskolaév végével mindig előadja magát városunkban, immár legnagyobb részében megkezdődött. A többé-kevésbé apró emberké nagyvigan járnak-kelek a pályaház várótermében, perronjain, minden perczen készen arra, hogy meghuzzák magukat a vasuti kocsikbar, a melyek gyorsan gördülnek a vidék távoli első pontjai felé. A mamák és részben a papák is megkönnyebbülten lélekeznek föl, hogy végével az iskolai esztendőnek, ők is utnak indulhatnak szekundákra szolgált gimnazista fiaikkal, akiknek nyári örömeibe a javítóvizsga kötelezettsége vegyít némi örömet. Itt a nagy vakáció! kicsik és nagyok egyaránt boldogan néznek a nyári melegek elé, amelyek kegyetlenül fenyegetik mindazokat a boldogtalanokat, akik sem nem iskolai fiúk, sem nem tanárok, meg képviselők.

— **Romániába utazók figyelmébe.** Krassó-Szörény vármegye alispánja átirt Debreczen tanácsához, közölvén, hogy a romániai határon az utazók utlevéi nélkül még akkor sem bocsájtatnak át, ha illetőségi községük hivatalos bizonyítványával vannak ellátva.

— **Tanácsülés.** Debreczen város tanácsa ma délután 4 órakor Simonffy Imre kir. tanácsos, polgármester elnöklété alatt rendes ülést tartott, amelyen folyóügyeket intézett el.

— **Díjlövészet.** Tegnap délután a nagyerdei polgári löveldeben tartott díjlövészet alkalmával díjat nyertek legjobb mélylövésessel Veszter István 4 koronát, legtöbb körlövésessel Fodor József 2 koronát.

— **Zar alá helyezett községek.** Mint a debreczeni mezőrendőr kapitányság a mai napon tudatja velünk Margitta és B. Diószeg, az ott fellépett sertésvész miatt további intézkedésig zár alá helyeztetek.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazoknak, akik néhai Huber József temetésén megjelenve a gyászoló család fájdalmát részvétükkel enyhíteni szivesek voltak, lapunk útján mond köszönetet a Huber család.

— **Eladó bor.** Kitűnő minőségű tisztán kezelt valódi martinkai, valamint jó kerti bor eladó. Értekezhetni a tulajdonosnál n. csapó lu. 327 sz. a.

Rendőri hírek.

? **Razzia az erdőn.** A debreczeni nagyerdőn, különösen vasárnapi napon ugyan sok csavargó veszélyeztetni a közbiztonságot. A rendőrség minden nap is, de különösen vasárnapokon razzia tart a nagyerdőben. Így tegnap is több csavargótól tisztították meg a nagyerdőt, köztük két helynelküli dologkerülő nő is elfogtak.

? **Nagy veredés** volt tegnap a vasárnapi nap öröme az embervásárban. Rezes József Tóth István és Zöldi Márton kaptak össze valami felett s veredésbe elegyedtek, a minek az lett a vége, hogy Tóth Istvánt két társa úgy „helyben hagyta”, hogy eszméletlenül szállították haza lakására. „Folyt. köv.” a rendőrség előtt.

? **Századvégi szegénylegények.** Még nem vezett ki teljesen a betyár romantika. A csendőrök puskájának szuronya bár bele csilán a regény fejezetekbe, azért némelyek még is tovább szövik azt, Rózsa Sándor, Patkó és Bogár Imre példát tartva szemellett. Mert dicső világ volt akkor; a betyárvezér, kinek nevét rettegte három vármegye, ha kedve szotytyant csak beizent valami gazdag földes urhoz, vagy pénzes báróhoz, hogy legyen hus kenyér, meg pénz, mert ekkor meg akkor érte jönnek. A legtöbb esetben lett is. Respektálták akkor a szegénylegények kívánságát; nem mertek ellentmondani nekik, féltek a hatalmuktól. Most már másként van. A szegénylegények dicsőségének lefujtak, akik utánózzák őket, azok már csak szánalmas epigonok. Két ilyen talmi be-

tyár tegnap akart efajta módon pénzhez jutni. Azt tették ezek a kapa-kasza kerülők, hogy levelet irtak egyik kocsmároshoz, hogy pénzt küldjön nekik, — mert ha nem, hát baj lesz. A gazemberek a klastrom sarkára jelezték a randevut. A rendez-vouson a kocsmáros és egy rendőr megjelent; de a két talmi betyár időnek előtte megugrott.

Egyről-másról.

Szalmaözvegyek kongresszusa.

Nincs társadalmi osztály, nincs rend, mely a millenium alkalmával ne gyűjtötte volna össze tagjait egy nagyszabású ezredévi kongresszusban. Csak épen a szegény szalmaözvegyek viszonyai maradtak továbbra is rendezetlenül, pedig az ő sorsuk igazán megérdemelné, hogy bizonyos állandó szervezetben korlátoznák életmódjukat.

Ezt megérdemelnék azon tekintélyes számnál fogva is, melylyel a földgömb ösmertebb részein képviselve van a szalmaözvegyek osztálya.

Mert tegyük föl, hogy a holt szezon kezdetén a feleség, egy kén- és széndus helyre távozik megbolygatott idegei helyreállítására végett. Akkor odahaza maga után hátra hagy:

a) egy szalmaözvegy férjet
b) két, vagy három szalmaözvegy házi barátot.

De menjünk tovább.

Megebolygatott idegei megkövetelik, hogy a fürdőben ismét nyári udvarlókra tegyen szert a jó feleség.

Elkövetkeznek aztán a hűvösebb hónapok, mikor egy jól nevelt asszony idegei nem szokták már megkivánni az üdülést és a feleség haza jön. Akkor a fürdőben maga után hagy:

a) egy szalmaözvegy udvarlót,
b) még egy szalmaözvegy udvarlót,
c) végül még egy

Nos tehát, egy közepes "igények" felruházott (a drága toilletteket nem is számítva) hölgy a legszerényebb számítások mellett is hat szalmaözvegyet létesít.

Az előbbi számadásból kitűnik az, hogy a szalmaözvegyek két csoportba oszthatók: u. m. nyári és téli szalmaözvegyekre. A nyári szalmaözvegyek csoportjába tartozik a férj és a házi barátok raja: a téli szalmaözvegyek közé tartoznak a fürdői udvarlók.

A nyári szalmaözvegyek télen át boldog férjek, illetve házi barátok és nyáron borul be boldogságuk ége; a téli szalmaözvegyek ellenben nyáron élnek világukat és télen válik elviselhetetenné reájuk nézve az élet.

Ha alaposabban megvizsgáljuk a kirívó elentétet, könnyen megtalálhatjuk a módus vivendit, melylyel a visszás állapotokat orvosolhatjuk.

Egyszerűen a téli és nyári szalmaözvegyekből mesterségesen egy harmadik csoportot állítunk elő: a kételtű szalmaözvegyek csoportját.

A nyári szalmaözvegyek a holt szezon elején lépjenek ezentúl tehát a téli szalmaözvegyek csoportjába és midőn a feleség fürdőzni megy, minenek ők is más fürdőbe; a téli szalmaözvegyek viszont a fürdő élet elmúltával vonuljanak a városba — mint boldog férjek, vagy mint házi barátok.

Az itt mondottak mind érdemesek arra, hogy egy a jövőben tartandó szalmaözvegy kongresszuson fontolják meg azt.

Mi úgy hisszük, hogy megfeleltünk az eszme fölvetésével emberbaráti kötelességünknek és híven követtük a szent-írás szavát, mely szerint "segítsétek az árvákat, özvegyeket és — szalmaözvegyeket!"

(No.)

Irodalom és Művészet.

▲ Az ezredik év. Ez a közös czime annak a négy magyar dalnak, amelyeket Sugár Zsiga irt. A nóták azonban ügyesek és ez sokat feleltet. Különösen sikerült a „Szépet mondtam” című friss dal, amelynek szövege így kezdődik:

Szépet mondtam életemben sok lánynak,
Csókot kaptam, csókot adtam, de hánynak

Hej a szőke, hej a barna,
Mindig csak azt akarta,
Hű maradjak, ne kacsintsak más lányra.
A szövegek, amelyekhez a nóták dallamosan simulnak, Mátray Jenő művei, aki már számos csinos dalszöveget irt.

Különfélék.

+ Szeless Adorján elutazása. Szeless Adorján a ma reggeli személyvonattal utazott el Budapestről külföldre. Amíg Svájcban letelepedési engedélyt kap. Franciaországba megy. Magával vitte feleségét s három gyermekét a kik közül a legkisebbik három éves, a legidősebb, Adrien pedig 7 éves. Utipodgyászat Szeles a vasutnál volt kénytelen hagyni, mert ennek elszállítására már nem volt elegendő pénze. Ennek elküldését sógornőjére, Halassy Margitira hagyta, a ki a Bethlen-u. 12. sz. a. lakását is tovább gondolja, a mig Szeless itt hagyott butorait értékesítheti.

+ Öngyilkos diák. Szabó János, a kémárki evangélikus gimnázium VIII. osztályu tanulója f. hó 24-én forgópisztolyal lőtt a szájába és a következő pillanatban iszonyu kínok közt meghalt. Öngyilkosságának okát senki sem sejtetheti, mert az öngyilkos tanuló jeles előmenetelű volt a tanulásban és jómódu szülők gyermeke volt. A szerencsétlen ifju közvetlen az érettség vizsgák előtt állott.

+ Bácska a javulás útján. A híres Bácska, a borívó Bácska, a korhelység nagy hevülésében verekedő Bácska, a jó utra kezd térni, mint a szép napokat élt ember megtér az öregség napjaiban. A javulás persze nem nagy aranyu s tulajdonképpen arról van szó, hogy egy bácskai község elhatározta, hogy jó példával jár elől. Ez a minta község Szent-Tamás, ahol az egybegyűlt polgárok nagy lelkesedéssel kimondták, hogy — mértékletességi egyület alakítanak. Azután tovább is mentek. Alapszabályokat csináltak, a miniszterrel megértesítették s így most minden szenttamási előtt nyitva áll az egyesület helyisége, amelybe hogy egyáltalában tévednek e be tagok, egészen más kérdés.

+ Vigyázatlanság áldozata. Genersichnek az iglói keményítőgyár igazgatójának, 3 éves leánykája ma a cseléd vigyázatlansága folytán az emeleti ablakból kiesett és agyonzuzta magát.

+ Fegyházra ítelt milliomos. A szegedi törvényszék ma Ujhelyi Lipót hódmezővásárhelyi többszörös milliomost hamis tanulásra való rábíras miatt két évi fegyházra ítélte.

+ Árpád szobor a felvidéken. Az ezred év emlékére Zemplén- és Ungvármegyék Árpádnak szobrot fognak emelni. A szoborbizottság diszelnökül Munkácsy Mihályt kérte fel, a ki a felajánlott diszelnökséget egy Firczak Gyula munkácsi görög katolikus püspökhöz irt levélben elfogadta és megígérte, hogy a szobor leleplezésén biztosan meg fog jelenni.

+ Szeracsika mérgezés. Sárafalván Sofron Péter bognárhoz beállított egy egresi cigányleány s szépítő szereket ugymint szeracsikát és higanyt ajánlott megvételre. A házból kimenőben megtámadta egy kutya s védekezés közben kezéből elejtett egy darabka szeracsikát, mit Sofron Péter másfél éves fiacskája megtalálván, cukor helyett megevett. A gyermek gyógyulásához kevés a remény. A megevett puhatólás kiderített, hogy Hirtenstein Sali egresi asszony árusítja a hasonló szépítőszereket az ott lakó cigány nembereknek, kik azután azzal faluról-falura járva háznak.

Mozaik

× 4400 éves kenyér. Wittmack müncheni tanár egy darab teljesen megbarnult ó-egyiptomi kenyéret mutatott be a kertészeti együletben, mely durva árpaliszból készült ezelőtt — 4400 esztendővel. Az arpa alkatrészei ammoniak segítségével mikroszkopon még kivehetők voltak. Érdekes, hogy a mumifikált s igen megbarnult kenyér héja vízzel hígított jódban épügy, mint a friss keményítő, kék színre festett.

Nem vagyok én elhagyatva,
Mert van nekem szép csillagom
ez a csillag a te szemed,
Szelidlelkű, hű angyalom.
Életemnek sötét útján
Ez vezérel keresztül;
Borus egem gondfelhőin
Biztatólag átrendül.

Ha nem lenne e vezérfény,
Boldogtalan lennék nagyon!
Kietlenség sűrű köde
Takarna be, én angyalom!
Oh, de sivár küzdelmim közt,
Ha rám mosolyg szép szemed,
Siró lelkeim újra éled
S boldogságot érezek.

Mennyi drága, édes emlék
Köt engemet e csillaghoz!
Oh, csak ehhez ragaszkodom
Most is, sorsom ha terhet hoz!
A te szemed, e szép csillag,
Az én égi vezérem! . . .
Hagyjon el a kincs, dicsőség,
Ezzel mindig beérem!

Szini Péter.

× Ötletek.

— Mikor a czélt elértük még a remény érzetét is szeretnők.

— A bókot a nők kiállhatatlannak mondják; de a nők szeretik a kiállhatatlant.

— A jó lelkiismeret gyakran csak a szokás dolga.

— Ha leány nézőbe megy, nézd a belső értéket, a pénztár tartalmát; a külső gyémántok hamisak is lehetnek.

— Ne végy el szép, művelt, gazdag leányt, mert bolond ha hozzád megy és minek néked bolond feleség?!

— A jó hirnév többet ér a boldogságnál; szerezz azért gazdagságot; a jó hirnvet könyvnyű lesz azután is megszerezni.

Királyok és nők
Tűz s a bölcselkedők
Közel: — a r t a l m a s o k,
Távol: — nem hasznosak
Hogy kárt ne valj: középen állj.

Vajjon miért esodálkoznak azon, hogy a nő ingatag, mikor olyan piczi a lába?

Egynémely házasság olyan, mint a váltó; az egyik rendeletére kiállítják, a másik megforgatja, a harmadik elfogadja.

Valehányszor a nőkről valami rosszat mondván, mindig saját izlésünket becsméljük.

Nincs az a képtelenség, mit a nők el nem hinnének, ha hűségüknek hizeleg.

Közgazdaság.

Budapesti gabonatözsde.

Debreczen, június 29

Készáru változatlan.

Őszi buza	6 43—6 44
Tavaszi buza	— — — —
Őszi rozs	5 35—5 36.
Tavaszi rozs	— — — —
Őszi zab	5 35—5 37.
Tavaszi zab	— — — —
Julius aug. tengeri há-	
táridőre	3 92—3 94.

Sertéspiacz. Budapest-Kőbánya
1895. június 29

Magyar elsőrendű Öreg nehéz, páronkint 400 klgon felüli sulyban (56 — krtól 57 krig. Öreg közép (páronkint 300 — 400 kgr. sulyban) — 54 — krtól 57 — krig. Fialat nehéz (páron — 320 klgon felüli sulyban) — 54 krtól 55 — krig. Fialat közép (páronkint 251 — 320 klg. sulyban) — 54

król 55— krig. Fiatal könnyü (páronkint 250 klgrig terjedő sulyban) — — krtól — — krig. II. M a g y a r s z e d e t t: Nehéz (páronkint 280 klgron felülsulyban) — — krtól — — krig. Közép (páronként 220—280 kgr. sulyból) — — krtól — — krig. Könnyü páronkint 220 klgrig terjedő sulyban — — krtól — — krig. III. S z e r b i a i: Nehéz (páronkint 260 klgr. felüli sulyban) —56 krtól—57— krig. Közép (páronkint 220—260 klgr. sulyban) —56— krtól 57— krig. Könnyü (páronkint 220 klgrig terjedő sulyban) —55— krtól 56 krig.

Sertés létszám: 1896. évi június hó 25. napján volt készletben 8618 darab 1896. évi június hó 26. napján felhajtott — drb. 1896 június hó 26. napján elszállított 34 drb. 1896. június hó 28. napjára maradt készletben 8584 drb. Hizottsértés forgalom változatlan.

CSARNOK.

Turandot.

Irta : Sacher Masoch. Fordította : Mérő Károly. (Folytatás.)

Ifjúságának és szépségének teljes büszke bájával állott előtte, és Virgil érezte, hogy szeretetreméltóbb leányt még soha sem látott. — Kaczér, lábait fedetlenül hagyó, zöldszínű vadászöltönyében, melynek rövid, nyitott uj-jasa gyönyörű szürke rókaprémmel volt díszítve és a csinos kozákföveggel fekete hajfonatai fölött: az erdők fejedelménőjének lát szott és Virgil éppen nem csodálkozott volna azon, ha a parasztok előtte leborultak és az e. dők vadállatai lábaihoz telepedtek volna le. — Félek, hogy nem értjük meg egymást — válaszolta Virgil kis szünet után — nagysád előtt áll még az egész élet, a szép jövő-dő a szerencse mosolygásával. Én már az életnek árnyékoldalán állok, semmit sem várok, semmit sem reménylek.

— Milyen szomorú. De ön bizonyára tuzoz. — Nagysád semmit sem veszít, ha engemet nélkülözni fog környezetében. — Most, midőn látom, hogy ön nem boldog, most kérem, hogy jöjjön el mihozzánk. Hiszen ezzel szüleimnek is tartozik, akik már is megbántva érzik magukat. — Mikor parancsolja tehát, hogy eljőjtek? — Még ma. — Tehát ma. — És most magyarázza meg nekem, hogy oly férfiut, aki annyit tanult és tapasztalt mint ön, hogyan érdekelhetik azon agyagcserepek, melyeket szolgálja oly nagy fontossal nyújtogat át, mintha legalábbis gyémántok volnának?

Virgil figyelmesen vizsgálta meg a legújabb cserepeket és így válaszolt: — Kevés szóval azt nem igen lehet magyarázni. Mára tehát csupán annyit erről: hogy az itteni ókori hegyilakók eredetét illetőleg azt kell eldönteni, vajon egyenesen a Kaukázusból jöttek-e, amint azt néhány tudós állítja, vagy a rómaiak utódjai-e; avagy egészen más eredetűek. Erről pedig most már csupán őseinknek maradványai adhatnak kellő felvilágosítást; azért kopogtatunk tehát az ásóval az alvilágnak kapuján.

Ezen válasz felköltötte Borbála kíváncsiságát. Egyre új kérdésekkel állott elő és minél jobban belemelegetett Virgil a tárgy magyarázatába, annál feszültebben figyelt, míg végre kezeinél fogva megragadta őt és gyermekes örömmel felkiáltott: — Oh, ön igazán nagyszerű ember! Ön az első férfi, akitől valamit tanultam és még is ön akar engemet örökre azon üres fejű emberek közé számítani, akik szalonjainkat megnepesítik? Nem, Horach ur, nekem nagy szükségem van önre és én önt el sem bocsátom; ha bár rutnak is talál, ostoba nem vagyok, arról meg fog győződni; azután ahol négyen ásnak ott még az ötödiknek is jut a munkából. Legközelebb tehát már nem fegyverrel, hanem ásóval jövök ide és hiszem

hogy szivesebben fognak látni, mint a mai napon.

III.

Virgil még aznap este, amint megígérte, ellátogatott Urdánéhoz Gyalog ment és Borbála mar a kert ajtajánál üdvözölte: — Tudja e, hogy ön türelmetlenné tesz engemet, — mondotta — kezét nyujtván az érkezőnek.

— Ugyan mivel, kisasszony? — Azzal, hogy csupa szép tulajdonságot és egyetlen árnyoldalt sem fedezek fel önben. Lám, ön szavát is tartja, ami mainapság már szinte halhatlan.

Urdán és neje a legszivesebben fogadták Horach urat.

— Reménylen, szólott Urdán, hogy házamban otthonosnak érzendi magát és meghívás nélkül is mindennapos vendégünk leend.

— Azon emberek közé tartozom, — válaszolta Virgil, — akik csakhamar kellemetlenekké lesznek, mivel én már nem is a mai világban, hanem csupán azok társaságában élek, akik ezer év előtt elhaláloztak, vagy talán már több ezred óta a földben porladoznak. Azért csakhamar megbánhatnák, ha szeretetreméltóságukkal vissza élnék.

Az estelinél való társalgás közben Virgil minden irányban oly alapos műveltséget tanúsított, hogy Borbála úgy megbémulta, mint valamely más világból érkezett vendéget. Megesodálta világos előadását, melylyel minden kérdést megmagyarázott, kivált pedig azon szerénységét, melylyel saját vélelményét nyilvánította.

Esteli után a szalonba vonultak és Borbála kérte Virgil, hogy játsszanék valamit a zongorán. Nem szabadkozott, leült és kérdezte, hogy melyik zeneművet parancsolja.

— A nagynéni elárulta, hogy ön mesterrien tud a zongorán ábrándozni.

— Meglátja nagysád, hogy nagynéném tuzozott, — válaszolta, — különben hát mi fölött ábrándozzam?

— Bizonyosan ismeri Schubertnek ama szép dalát: „A molnár és a patak”.

Virgil rövid bevezetés után a kívánt dal felett ábrándozott. Mindnyájan áhitattal hallgatták s a befejezés után általános volt a lelkesedés.

— Lysil játéka óta még nem hallottam hasonlót — jegyezte meg Urdán.

— Oh, ön határozott zeneszerző képességgel bír — mondta Jadwiga — és játéka kitűnő! Még néhány havi gyakorlat és ön kész zongoraművész.

(Folyt. köv.)

Tájékoztató.

A Gönczy-egyesület „Otthon”-a a keresk. akadémia palotájában.

Nyilvános olvasóterem, a kollégiumban nyitva van hétfőn szerdán, szombaton d. u. 3—6 ig.

Muzeum, a kollégiumban, nyitva van vasárnaponként d. e. 10—12-ig.

Famunkatánítás. A kézügyesítő egyesület főreáliskolai műhelyében d. u. —4 óráig. Kedden: Előkészítő csoport. Szerdán és pénteken: haladó csoport.

Zene-estélyek.

Az „Arany Bika” kávéházban hetenként két zene-estély van: hétfőn Rácz Károly, szerdán a Magyarok.

A Hungária kávéházban minden szerdán, szombaton és vasárnapokon Rácz Károly és Magyarai testvérek zenekara.

Az „Arany Bika” vendéglő éttermében vasárnap estenként a Magyarai testvérek, Rácz Károly és Veres Tóni zenekara felváltva tartanak zeneestélyt.

Az „Angol királynő” vendéglőben kedden Magyarai testvérek, pénteken Rácz Károly és vasárnap Veres Tóni játszanak.

A „Margit”-fürdőben vasárnap és ünnepnapokon d. u. 1/6—1/9 óra közt sétatáncverseny. — Játsszik a katonazenekar.

A Corsó” kávéházban kedden, csütörtökön és vasárnap Rácz Károly és Veres Tóni zenekara tartanak zeneestélyeket.

Szauer Sándor „Arany sas”-kávéházba minden hétfőn este Veres Tóni zenekara zeneestélyt tart.

Vilmos Ferencz kávéházában a Sas-utcai „Otthon”-ban zeneestély hetenként háromszor.

Vasuti közlekedés.

Érvényes 1896. május hó 1-től.

Egységes vasuti (zóna) idő szerint.

Debreczenből indul:

Budapest—Nagyvárad-felé . . . . . haj. 4 ó. — p.

Budapest-felé . . . . . gyorsvonat reggel 8 ó. 40 p.

Table with train routes and times: Budapest—Nagyvárad felé, P.-Ladány—Nagyvárad felé, Csak P.-Ladányig vegyes vonat, Szatmár—M.-Sziget felé, Szatmár—M.-Sziget felé, Csak Szatmárig, Miskolcz-Kassa felé, Miskolcz—Kassa felé, Szerencs—S.-A.-Ujhely—Kassa felé, Szerencs-S.-A.-Ujhely-Kassa felé, H.-Böszörmény-Büd-Szt.-Mihály felé, Füzes-Abony felé, Ohat—Köcs—Polgár felé, Derecske-Nagy-Léta felé.

1) P.-Ladánytól gyorsvonat. 2) Közvetlen kocsi Kassára érk. 3 ó. 30 p. 3) Poprád-Felkára érk. jun. 15-től szept. 15-ig.

Budapestre érkezik:

Table with arrival times from Budapest: a hajnali 4 órákor induló sz. vonat, a reggel 8 ó. 40 p.-kor induló gy. v. d. u., a déli 12 ó. 36, az este 10 ó. 31.

Budapestről Debreczenbe indul:

Table with departure times to Debreczen: a délután 3 ó. 47 p.-kor érkező sz.-v. reggel, az este 7 ó. 09 p.-kor érkező gy. v. délután, az éjjel 2 ó. 40, " " 2 " 40, a reggel 7 ó. 20 p.-kor érkező sz. v.

Debreczenbe érkezik:

Table with arrival times from Debreczen: Budapest-Nagyvárad felől, " " " gyorsvonat, " " " reggel, Nagyvárad felől (P.-Ladányig gy. v.), M.-Sziget-Szatmár felől, Csak Szatmártól, Kassa-Miskolcz felől, Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs felől, Kassa-Miskolcz felől, B.-Szt.-Mihály—H.-Böszörmény felől, Füzes-Abony felől vásártérre, Füzes-Abony felől m. á. v.-hoz, Ohat—Köcs—Polgár felől vásártérre reggel, Nagy-Léta-Derecske felől r. 7. ó. 25 p. d. u.

1) Poprád-Felkáról indul jun. 1-től szept. 15-ig, este 10 ó. 37 p. gy. v. 2) Közvetlen kocsi Kassáról ind. 12 ó. 31 p. d. u.

Bérekocsik díjszabályzata.

Table with fare regulations for Bérekocsik, including columns for Két lovas and Egy lovas, and sections for I. Napszámra, II. Óraszámra, III. Egyes járatokért, IV. Meghatározott járatok.

Egy középiskolákat végzett, jó erkölcsű, szorgalmas ifjú fizetéses gyakornokul felvétetik.

Ajánlatok J. M. C. r. t. jelige alatt a szerkesztőséghez adandó be.

31 kr.

1 méter

Szép jómosó finom battist.
BOROS Testvérek

női divat áruházában,
Debreczen, Kossuth-utca 3 sz.

ad. 5484—5894
1896.

Árlejtési hirdetmény.

A Miklós-utcai ev. ref. leányiskola épület átalakítási és bővítési munkálatainak biztosítására írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

Az egyes munkálatok következőleg vannak előírányozva:

1. Föld és kőműves munka	5280	frt 60	kr.
2. Ács munka	1391	" 65	"
3. Kőfaragó munka	71	" —	"
4. Ciment-beton munka	492	" 34	"
5. Bádogos munka	612	" 27	"
6. Asztalos munka	761	" 28	"
7. Lakatos "	524	" 59	"
8. Mázoló "	228	" 60	"
9. Üveges "	72	" —	"
10. Vas neműek	196	" —	"

Összesen: 9630 frt 32 kr.

Kilencezerhatszázharminc frt 32 kr.

A kiírt munkák egyenkint csoportosan vagy együttesen adatk ki.

Ajánlattevő köteles az előírányzati összeg 5%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban f. évi Junius hó 30. d. e. 10 óráig bánatpénzzül a házipénztári hivatalnál letenni s a letéti jegyet ajánlatához mellékelni.

Az írásbeli zártajánlatok f. évi Junius hó 30. d. e. 11 óráig a polgármesteri hivatalnál nyújtandók be s a beérkezendő ajánlatok f. évi Junius hó 30-án, d. u. 3 órakor a városháza nagytanácstermében nyilvánosan bontandók fel.

Elkésve beérkező távirati, avagy oly ajánlatok, melyek kétséget támasztható kifejezést tartalmaznak figyelembe nem vétetnek.

Ajánlattevő köteles kijelenteni, hogy a tervet költségvetést, feltételeket és a helyviszonyokat ismeri s magára kötelezőnek elvállalja.

Az ajánlatba hozandó engedmény számmal és betűvel határozottan kiirandó.

A városi tanács fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezendő ajánlatok között szabadon választhasson.

Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1896. évi Junius hó 20-án tartott üléséből.

A városi tanács.

ad. 5642—5897

1896.

Árlejtési hirdetmény.

A csapó-kertben építendő ev. ref. fiú- és leányiskola építési munkálatainak biztosítására írásbeli zártajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

Az egyes munkák a következők:

1. Kőműves munka	6640	frt 46	kr.
2. Ács	1486	" 52	"
3. Ciment-beton munka	305	" 63	"
4. Bádogos munka	604	" 28	"
5. Asztalos	650	" 40	"
6. Lakatos	444	" 80	"
7. Mázoló	205	" 10	"
8. Üveges	59	" 58	"
9. Facementtető munka	473	" 36	"
10. Vasneműek	458	" 86	"

Összesen: 11328 frt 99 kr.

Tizenegyezerháromszázhuszonnyolc forint és 99 kr.

A kiírt munkák egyenkint, csoportosan vagy együttesen adatk ki.

Ajánlattevő köteles az előírányzati összeg 5%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban f. évi Junius hó 30. án

d. e. 10 óráig bánatpénzzül a házipénztári hivatalnál letenni s a letéti jegyet ajánlatához mellékelni.

Az írásbeli zártajánlatok f. évi Junius hó 30-án d. e. 11 óráig a polgármesteri hivatalnál benyújtandók s a beérkezendő ajánlatok f. évi Junius hó 30-án d. u. 3 1/2 órakor tognak a városház nagytanácstermében nyilvánosan felbontatni.

Elkésve beérkező, távirati vagy oly ajánlatok, melyek kétséget támasztható kifejezést tartalmaznak figyelembe nem vétetni.

Ajánlattevő köteles kijelenteni, hogy a tervet, költségvetést, feltételeket és a helyviszonyokat ismeri s magára kötelezőnek elvállalja.

Az ajánlatba hozandó engedmény számmal és betűvel határozottan kiirandó.

A városi tanács fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezendő ajánlatok között szabadon választhasson.

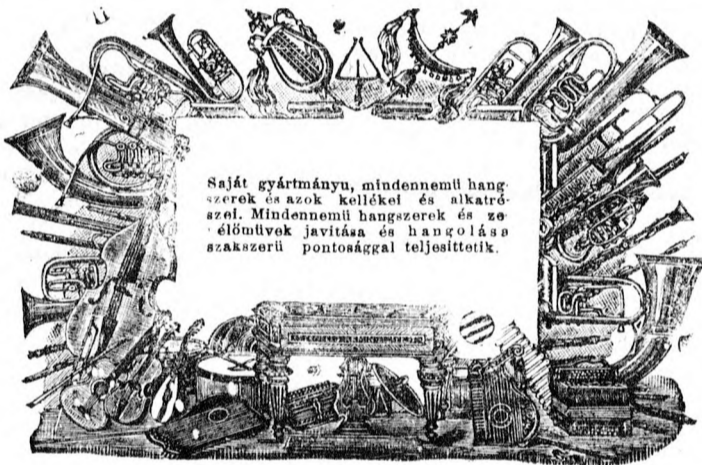
Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1896. évi Junius hó 20-án tartott üléséből.

A városi tanács.

STERNBERG ARMIN és TESTVÉRE

csász. és kir. szab. hangszer-ipar
Telefon. Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 36. szám. Telefon.

Czimbalmok, hegedűk, fuvolák és teljes zenekari felszerelések. Zongorák javítása és hangolása pontosan teljesítettik.

Zenélő-, dísz- és pipere tárgyak, mechanikai szalonhangszerek legnagyon jobb faktára.

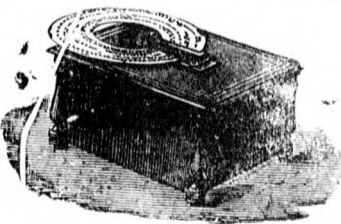
Saját gyártmány, mindennemű hangszerek és azok kellékel és alkatrészei. Mindennemű hangszerek és zongorák javítása és hangolása szakosított pontossággal teljesítettik.

„Columbus“ verőfej párja 1.— frt.

cs. és kir. szabad. „Columbus“ czimbalomverőfej megszünteti az eddigi fáradságos pamutozást és cserénázást, erős és csengő hangot nyerünk általa. Minden verőre bárki ráhuzhatja és mindenkor le is huzhatja. Sohasem pusztul el. Ara verőpálcákkal együtt az utóbbiak minősége szerint 1.50, 2 frt, 2.50, 3, 3.50 és 4 frt. Külön „Columbus“ verőfej párja 1.— frt.

Legujabb! Legujabb!

INTONA

Elpusztíthatatlan aczéhangokkal, változtható ércjátéklapokkal és korlátlan műsorra.

Ezen új találmány hangszere minden előzetes tanulmány és zeneismeret nélkül száz meg száz tetszés szerinti zenedarabokat lehet játszani. Ara 12 frt, a kótalapok drábjá 30 kr. Megrendelések az árák előleges beküldése mellett vagy utánvétellel teljesítetnek.

HARMONIKA

saját készítményü

a legkitünőbb hangokkal,

3 frttól kezdve 4.—, 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, 10.— forintig és feljebb.

Különlegességek aczéhangu harmonikákban.

Legujabban megjelent

Magyar harmonika-iskola

az egy vagy kétsoros harmonikához (30 legszebb zenedarabbal), melynek segélyével minden előzetes zeneismeret nélkül a harmonika játszását egy fél óra alatt mindenki megtanulhatja. Az egysoros harmonika-iskola ára 1 frt, a kétsoros harmonika-iskola ára 2 frt, mely összeg beküldése után bérmentve küldjük.

Első és egyedüli hazai harmonika gyár.

Régi mester-hegedűk nagyválasztékban.

Harmonium és czimbalom különlegességek.